

At spejle sig

Mål for kapitlet

Når du har arbejdet med kapitlet, skal du kunne

1. diskutere din oplevelse af kapitlets tekster med andre
 2. argumentere for fortolkninger af teksterne med udgangspunkt i oplevelsen og analysen
 3. formulere centrale temaer i kapitlets tekster
 4. skabe en digital selvfortælling
5. formidle eller uploade, hvad du har lært i kapitlet.

FLEX

Wilhelm Bendz.
En ung kunstner betragter en skitse i et spejl, 1826.
Statens Museum for Kunst.
Olie på lærred,
250 x 290 cm.

Maleri

Skitse i et spejl

En ung kunstner betragter en skitse i et spejl er titlen på maleriet. Du skal betragte maleriet grundigt og sammen med en makker registrere alt, hvad I ser på maleriet. I skal notere det i punktform og tage detaljerne med fx de farver, der er brugt. Brug præcise ord. I kan fx skrive en vinrød kasket.

- Skriv en liste over det, I kan se på billedet.
- Tal om, hvad kunstneren på maleriet mon tænker om sig selv.

Reflektere

At reflektere er at tænke efter. Det gør man, når man i sine tanker sætter ord på det, der sker omkring en. Det er godt at reflektere sammen med andre og derved blive klogere i fællesskab.

I dette kapitel vil du møde forskellige tekstgenrer, der alle drejer sig om selvfortællinger, og kapitlet slutter med, at du skal lave din egen selvfortælling.

Selvfortællinger er en form for spejl af, hvem man selv er. Du kan også spejle dig i andres selvfortællinger og blive klogere på dig selv. Man kan blive klogere på sig selv ved at **reflektere**. Når du reflekterer, tænker du over, hvad du tænker.

Fortælling

Før du læser fortællingen *Dengang jeg fløj*, skal du ud fra titlen tænke over, hvad teksten kunne handle om.

- Tal om, hvad teksten kan handle om.

Dengang jeg fløj

Forfatter: Mads Heinesen. Illustrator: Claus Rye Schierbeck

Min bedste ven hedder Albert. Vi har kendt hinanden, siden vi var helt små. Vi har byttet tøj og pisset over kors og sovet hos hinanden tusindvis af gange. Vores mødre går til gymnastik sammen, altså ikke fordi det er noget at prale med, men vi er bare på alle måder de allerbedste venner, man overhovedet kan være.

Men her det sidste stykke tid er Albert begyndt at blive mærkelig. Når jeg spørger ham, om vi skal være sammen efter skole, hører han slet ikke efter, hvad jeg siger. Det hjælper heller ikke at spørge mange gange, for så svarer han bare på noget helt andet end det, jeg spurgte om.

Jeg har tænkt meget over, hvad der er galt med ham. Måske har han fået en tumor i hjernen, som har gjort ham dum. Eller også er han ved at blive døv. Det kan også være, at han bare ikke gider være venner med mig mere.

På vej til skole gik jeg og tænkte på Albert, da jeg pludselig hørte et ordentligt dyt. En kæmpestor lastbil kom kørende direkte imod mig. Jeg sprang baglæns, væltede over en bænk og bankede hovedet ned i en sten. Det blødte ikke, men jeg besluttede at gå hjem i min seng og sove, for jeg var svimmel og havde det altså virkelig ikke særlig godt.

Mens jeg lå i sengen, skrev jeg en sms til Albert. Jeg ville have ham til at tage mit nye Nintendo-spil med i skole, for jeg havde sagt, han kun måtte låne det i to dage, og han havde allerede haft det i fire. Han skrev ikke tilbage. Typisk. Jeg skrev, at jeg kom lidt senere i dag, for jeg skulle lige hjem og slappe lidt af først.

Jeg lyttede til duerne udenfor. Når jeg drejede hovedet, kunne jeg se duerne flyve rundt på himlen. De cirklede rundt og rundt, som om de prøvede at få øje på noget, eller som om de var gået i hak.

Så skete der noget virkelig mystisk. Det var, som om mine øjne littede fra min krop, svævede op mod loftet og kiggede ned på min seng, hvor jeg lå og sov. Måske var det bare mine tanker, der fløj sin vej. I hvert fald gik det stærkt, ud af vinduet og op mod himlen. Jeg fløj ligeså let ud af min egen krop, som om jeg havde haft flyvetilladelse i hundrede år.

Først blev jeg altså vildt bange, for jeg har ikke prøvet at flyve før, men så kiggede jeg ud over byens tage og tænkte, at der var helt vildt smukt heroppe. Jeg fulgte efter duerne, som fløj hen over busstoppestedet foran skolen. Bussen holdt ind til siden, og Albert kom løbende ud af døren. Jeg tror, han var sent på den, for han løb hurtigere, end jeg nogensinde har set ham løbe til fodbold. Jeg råbte ned til ham, om han havde husket at tage mit spil med, men han hørte ikke, hvad jeg sagde. Det er lige præcis det, jeg mener. Han hører ikke noget som helst for tiden. Jeg fløj helt ned ved siden af ham og råbte ham ind i øret, men han lagde slet ikke mærke til mig. Jeg synes Albert var ret provokerende, så jeg fløj i forvejen og satte mig på hans plads i klassen. Ingen af de andre sagde noget til, at jeg kom ind. Kunne de slet ikke se mig? Da Albert kom løbende, tænkte jeg: Ha, nu sidder jeg på din plads.

Men så skete noget virkelig underligt. Albert satte sig bare oven i mig. Det gjorde ikke ondt eller noget. Det var, som om en varme strømmede igennem mig, og jeg kunne mærke hans hjerte hamre i mit bryst. Han var glad indeni, det kunne jeg mærke. Der var så varmt inden i Albert, at man skulle tro, han havde spist en hel skål chili ... og sad i en sauna ... i en flyverdragt ... i jordens indre.

Jeg kunne også høre hans tanker, for de lød lige så højt og klart, som mine egne tanker om aftenen, når jeg skulle sove. Albert var slet ikke sig selv. Han tænkte på en pige fra vores klasse. Sofia.

... hvor er hun bare fantastisk smuk, hun har de dejligste øjne, jeg nogensinde har set ... bare jeg kunne få lov til at røre hendes hår eller sidde ved siden af hende ... Hvor er hun bare smuk, hun er det smukkeste, jeg nogensinde har set ...

Det er da ikke normalt at tænke på den måde? Altså, jeg mener, når man tænker det samme igen og igen, så må man da være syg?

Hvis jeg skal være helt ærlig, så blev det virkelig kedeligt at høre på de der tanker om Sofia i længden, når det ikke handlede om vores hemmelige klub eller noget som helst. I resten af første time tænkte Albert kun på, hvordan han skulle få spurgt Sofia, om hun ville være kærester. Kærester!? Det er det, jeg mener: Det er da et sygt menneske, der tænker på den måde?

Måske skulle jeg skrive en sms til hende? tænkte Albert. Eller give hende blomster?

Blomster!? Nej, gem dem til mors dag. Eller mormors dag.

Jeg er ked af at indrømme det, men jo mere jeg lyttede til Alberts tanker, jo mere gav det hele mening. Nu forstod jeg, hvorfor han var blevet så mærkelig på det sidste, hvorfor han var holdt op med at lytte til mig, og hvorfor han aldrig havde tid til at være sammen mere. Det var slet ikke fordi han havde en tumor eller var ved at blive dum.

Han var bare forelsket. I Sofia.

Jeg bad en lille bøn for ham: Gud hjælpe min ven og rens hans sjæl for denne besættelse.

Da jeg var kommet mig over chokket, fik jeg en idé: Jeg måtte prøve at finde ud af, hvordan Sofia havde det. For hvis nu Albert og Sofia blev kærester, så ville Albert sikkert blive god igen og høre efter, når man talte til ham og den slags.

I frikvarteret gik Sofia helt tæt forbi Albert, og så var det næsten umuligt at være inden i ham, fordi han blev så gloende varm. Men han kiggede overhovedet ikke på hende, og hvis jeg ikke havde været inde i hans tanker, skulle man næsten tro, de hadede hinanden.

Og så kom jeg i tanke om, at hvis jeg kunne høre, hvad Albert tænkte, så måtte jeg også kunne høre, hvad Sofia tænkte, hvis jeg fløj ind i hende. Men jeg turde ikke. Jeg ved godt det lyder plat, men jeg har altid været bange for at komme tæt på piger. Jeg ved simpelthen ikke, hvad jeg skal sige til dem. Så jeg turde slet ikke hoppe ind i Sofia.

Jeg fløj ud af Albert og op på toppen af lampen, hvor jeg sad og stirrede ud i luften, som en ugle. Jeg tænkte på, om jeg egentlig havde det godt hjemme i min seng. Måske lå jeg og var død? Og hvorfor tænkte Albert slet ikke på mig? Var han bare ligeglad med, at jeg ikke var kommet i skole? Måske skulle jeg lige løbe hjem og kigge til mig selv. Men nej, nu ville jeg én gang for alle finde ud af, hvordan Sofia havde det med min ven, Albert.

Nu måtte jeg tage mig sammen.

Jeg lukkede øjnene og fløj ind i Sofia.

Gæt lige, hvad Sofia tænkte på? Rigtigt! Albert! Hun sad gudhjælpemig og tænkte på Albert, lige så meget som han tænkte på hende.

Albert kigger aldrig på mig, han kan sikkert ikke lide mig! Åh, bare jeg havde Albert ...

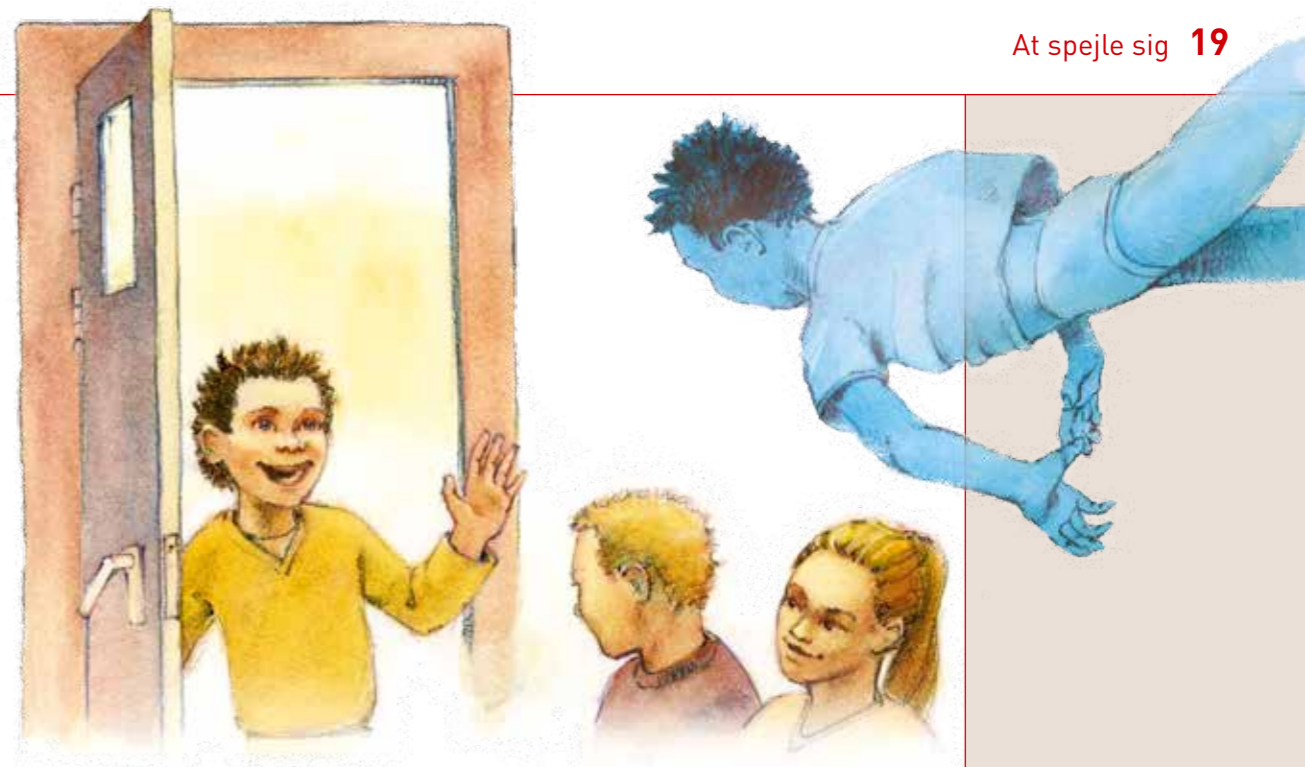
Alt sådan noget tænkte hun i sådan cirka ti minutter. Albert, Albert, Albert! Jeg ventede hele tiden på, at hun skulle skifte emne, for hvis jeg skal være helt ærlig, så var jeg ved at miste forstanden af at høre på det. Det var en grufuld oplevelse. Jeg kommer aldrig til at fatte piger overhovedet.

Lige inden jeg fløj ud af Sofia igen, råbte jeg, alt hvad jeg kunne, inde i Sofias hoved: „Så hold dog kæft!“ Og så blev der stille i hendes hoved et øjeblik. Jeg blev helt chokeret. Kunne hun høre, hvad jeg havde råbt? Men så, inden jeg nåede at spekulere mere, råbte jeg: „Så gå dog ned på engen i frikvarteret og mød Albert!“

Lidt efter tænkte Sofia, at hun ville gå ned på engen, for måske var Albert dernede helt tilfældigt. Hun kunne høre, hvad jeg råbte!

Jeg fløj lige et hurtigt smut over i Alberts hoved og råbte det samme: „Gå ned på engen i frikvarteret og mød Sofia!“ Og så blev der også stille i Alberts hoved. Lidt efter poppede en idé op i hans tanker: *Jeg vil gå ned på engen, for måske kommer Sofia derned helt tilfældigt.*

Jeg fik næsten lyst til at smutte rundt i alles hoveder og bede dem gøre alt muligt. Men nu var jeg simpelthen blevet så træt af at høre på alle de andres tanker, så jeg ville gerne tilbage i min egen krop igen. Vi skulle også snart have idræt, og jeg havde ikke pakket min taske endnu. Selvom der er mange ting, jeg hader, så er der også mange ting, jeg elsker, og idræt er en af dem. Selvom jeg hader, at Albert er holdt op med at høre efter, hvad jeg siger, så elsker jeg altså flere ting, end jeg hader. Jeg elsker fx min og Alberts hemmelige klub, jeg elsker softice, og jeg elsker

den lyd, det giver i ørerne, når man springer på hovedet fra 3-meteren i svømmehallen. Og så elsker jeg også mine bamser i sengen en lille smule, selvom jeg aldrig ville indrømme det over for nogen. Jeg elsker faktisk også Albert, ja jeg gør.

Jeg kan ikke fortælle, hvor meget jeg glædede mig til at komme ind i mig selv igen. Jeg glædede mig til at tænke mine egne tanker i min egen krop. Men inden jeg tog hjem til mig selv, fløj jeg en tur, for hvem kunne vide, om jeg nogensinde fik lov at flyve højt oppe over skolegården igen?

I det samme kunne jeg se mig selv komme gående ind i klassen. Altså den virkelige mig. Ham, der lå hjemme i sengen, og som jeg fløj væk fra for lidt siden. Nu var jeg åbenbart blevet frisk efter at have sovet. Jeg begyndte at fortælle alle i klassen om, at jeg var ved at blive kørt ned af lastbilen, og at jeg måtte springe for livet. Det var helt vildt mærkeligt at se mig selv på den måde, for det var jo mig, der stod dér og fortalte. Jeg må indrømme, at man skal lede længe efter sådan en flot fyr, som mig selv. Det må du nok sige.

Jeg tænkte, at jeg ville vende hjem med noget af et brag, med en fantastisk velkomst, og mens klokken ringede til frikvarter, fløj jeg ind i mig selv med mindst hundrede kilometer i timen.

„Skal du med ned på engen?“ råbte Albert til mig.

„Jeg vil gerne med ned på engen,“ sagde Sofia.

Jeg sagde til Albert, at de bare skulle gå i forvejen, og så kunne vi mødes dernede. Så kunne de lige få lov til at blive kæresten først. Og så kunne jeg også lige nyde at være hjemme i mit eget hoved igen. Det, jeg elsker allermost, det er faktisk mig selv. Altså, hvis jeg nu skal være helt ærlig, og det skal man jo.

1. Få overblik

I skal skabe overblik over handlingen i fortællingen og tale sammen om, hvad I oplever, der sker i fortællingen.

- Tal sammen om, hvad der sker i handlingen.
- Tal om, hvordan det passer sammen med det, I troede, den handlede om.

2. Flyvetilladelse

Fortællingen *Dengang jeg fløj* begynder realistisk og udvikler sig fantastisk. På fantastisk vis forlader hovedpersonens bevidsthed kroppen, flyver over på skolen og får adgang til Albert og Sofies tanker.

- Tal om, hvad hovedpersonen finder ud af på sin flyvetur.
- Tal om, hvad den magiske flyvetur bruges til i fortællingen.

3. I mit eget hoved

Fortællingen slutter med, at hovedpersonen reflekterer over sig selv.

” ... Jeg sagde til Albert, at de bare skulle gå i forvejen, og så kunne vi mødes dernede. Så kunne de lige få lov til at blive kæresten først. Og så kunne jeg også lige nyde at være hjemme i mit eget hoved igen. Det, jeg elsker allermost, det er faktisk mig selv. Altså, hvis jeg nu skal være helt ærlig, og det skal man jo.“

- Tal om, hvad hovedpersonen finder ud af om sig selv.
- Fortæl en makker om en dag i drengenes liv en måned senere.

4. Tekstens tema

Når du undersøger, hvad du synes en tekst drejer sig om, finder du tekstens tema. I en tekst kan der være flere temaer, men der vil altid være et centralt tema. Man fortolker tekster, når man bestemmer det centrale tema.

Dengang jeg fløj har en jeg-fortæller. Det, han fortæller har ændret noget i hans liv. Det er det, teksten drejer sig om. I skal tale om, hvad I synes, det er og sætte ord på det. I skal formulere det, I synes er det centrale tema i *Dengang jeg fløj*.

- Tal om, hvad *Dengang jeg fløj* drejer sig om.
- Formuler tekstens centrale tema.

Fortælling

Du skal læse de første linjer af fortællingen

Blande hår, hvor hovedpersonen Miamaria

beskriver veninden Mariam.

Du skal sammen med en makker reflektere over, hvordan I forestiller jer, at forholdet er mellem de to veninder.

”

Mariam sidder i vinduesrækken. Lige dér, hvor der er allerhedest. Solen aer hendes hår i lange baner, så det bliver hvidt i striber på tværs af det sorte.

Hun ligner en prinsesse, sådan en af dem fra *1001 Nats Eventyr*. Eller *Snehvide*. Og håret er så langt, at hun kan putte det ned i bukserne. Det bliver endnu længere, når hun løser fletningen.“

- Tal om, hvordan I forestiller jer, at forholdet er mellem de to veninder.

Blande hår

Forfatter: Dorte de Neergaard
Illustrator: Els Cools

Mariam sidder i vinduesrækken. Lige dér, hvor der er allerhedest. Solen aer hendes hår i lange baner, så det bliver hvidt i striber på tværs af det sorte.

Hun ligner en prinsesse, sådan en af dem fra *1001 Nats Eventyr*. Eller *Snehvide*.

Og håret er så langt, at hun kan putte det ned i bukserne. Det bliver endnu længere, når hun løser fletningen.

Men det må hun ikke. Hendes far er meget skrap. Endelig ringer klokken.

Alle rejser sig. Stole vælter. Mariam synger. Hun sætter finger-spidserne mod øjenkrogene og trækker det ene øje opad og det andet nedad.

– Min mor er japaner, min far kineser, stakkels lille mig, jeg er begge to, skråler hun.

Jeg griner. Hun ser helt idiotisk ud med de skæve øjne opad og nedad.

Der er ingen, der synger som hun. Hun er mesteren. Jeg kan ikke synge, og jeg har ikke sort hår. Mit er hvidt, og så er jeg tonedøv. Det siger min far i hvert fald, og han er musiklærer. Nu er han i Sverige.

Hvis jeg synger, synger jeg kun inde i hovedet. Der prøver jeg at finde en sang, der passer. Min mor er i Danmark, min far er i Sverige. Det rimer bare ikke. Selv om det er sandheden. Ferie rimer lidt på Sverige. Min mor er på ferie, min far er i Sverige. Men det er jo løgn. Det lyder også dårligt, faktisk. Det kan jeg godt høre, selv om jeg er tonedøv og det hele.

Mariam skråler, så min egen sang forsvinder.

– Min mor er libaneser, min far er kineser ...

Jeg griner udvendigt, indvendigt græder jeg. Sådan er det tit. Jeg ligner ikke en prinsesse. Og min far er helt deroppe, hvor det er dag hele natten, om sommeren altså. Om vinteren er det lige omvendt. Så er det nat hele dagen. Det var nok derfor, mor og far ikke passede sammen. Der kom for meget nat ind i dagen.

– Kom nu, Miamaria, hvad tænker du på? siger Mariam.

– Ikke noget.

– Det tror jeg ikke på.

Hun ser på mig, som om hun kan læse tanker. Jeg kan i hvert fald se mine tanker inde i hendes øjne. Men så ryster hun på hovedet og synger videre.

Jeg tvinger munden opad og presser nogle latterlyde ud.

Mariams far bor her, hun har hele sin familie lige rundt om hjørnet. De bor alle sammen i lejlighederne ved siden af eller ovenpå eller lige over gården. Også hendes farmor. Hendes farfar er død, men det er så længe siden, at hun ikke græder mere. Hun er heldig. Hendes mor og far bor sammen. Den ene bor ligesom ikke i Kina, det er bare noget hun synger. Hendes far kommer ikke engang fra Kina. Det er rigtig snyd, når jeg tænker over det. De kommer alle sammen fra Libanon.

Min far er svensker. Og det er en rigtig møgsang.

Og det er over et år siden, jeg har set min farmor og farfar. Næsten to. Det er også bare, fordi mor og far er skilt. Så blev alt delt, alt, også landene. Min mor fik Danmark, min far fik Sverige. Det kommer aldrig til at rime.

Mariam rækker hånden ud og aer mig over håret.

– Må jeg prøve det?

– Hvad?

– Dit hår! Så må du prøve mit.

– Det kan man da ikke.

– Jo, vi kan bytte.

Hun tager mig i hånden og haler mig ind på pigetoiletet. Der lugter af tis, og lyset er blå, selv om dørene er orange.

Vi stiller os foran spejlet.

– Jeg vil have dit hår, så må du få mit. Du skal gøre det, siger hun og svinger fletningen rundt, så den lander på brystet.

– Hvad?

– Kan du sige andet? Trække elastikken ud, selvfølgelig!

Hårelastikken er lyserød med guldglimmer. Sådan er Mariam, fuld af guldglimmer. Jeg trækker, og håret vælter ud af fletningen.

– Det kilder! Hun ler.

Jeg smiler. Det kilder nemlig også i mig, måske fordi hendes hår lugter varmt af vinduesrækken. Så griner jeg, også indvendigt. Bare fordi hun er så sød og har så meget hår.

Hun tager fat i min hårbøjle og trækker den af.

– Først er du mig, siger hun.

Jeg læner mig ind til hende, og hun løfter sit hår og lægger det oven på mit hoved. Nu kilder det over det hele. Hun glatter håret og trækker noget om langs mine kinder. Hun aer sit hår, der nu er mit.

Nu er jeg hende.

Måske kan jeg synge. Jeg åbner munden.

– Min mor er dansker, min far er svensker, synger jeg neden under hendes hår.

Men så er det, som om sangen i hendes øjne bliver stille og dør.

– Nu er det min tur til at være dig, siger hun.

– Ja.

Jeg træder ud under hendes hår og bliver mig selv igen.

– Jeg ville gerne være dig, hvisker hun.

– Hvorfor dog det?

Og jeg er lige ved at sige, at det ikke er ret sjovt. Men sådan noget er ikke ret sjovt at høre på, så det gemmer jeg inde i mig selv.

Det rimer heller ikke. Ikke på noget som helst. Sjovt rimer kun på flovt.

Fordi, siger hun, – fordi du må gå med løst hår, for eksempel. Og din far ikke er så skrap.

– Man kan ikke være skrap, når man ikke er der.

Hun kigger på mig, men siger ikke noget, så løfter hun mit hår, langsomt og forsigtigt, som om det var lavet af glas, og lægger det oven på sit eget. Jeg glatter det, så det dækker hendes.

– Nu er jeg dig, siger hun, – nu er jeg en prinsesse.

– De er da sorthårede.

– Synes du?

– Ja!

– Jeg synes, de er hvidhårede. Med blå øjne.

– Det er de da ikke.

– Jo!

– Nej!

– Jo!

– Nej!

Så kommer vi til at grine og roder vores hår sammen til én stor bunke. Så stopper vi. Mariam sukker.

– Jeg ville bare gerne have hvidt hår, siger hun. – Jeg tror, det er nemmere at have hvidt hår.

– Jeg ville bare gerne have dit hår ...

Og at min mor og far boede sammen igen, og min far måtte også godt være skrap, hvis det skulle være, og jeg kunne da også godt gå med fletning. Altid. Hver dag. Og aldrig blande hår med Mariam. Hvis det skulle være. Hvis bare. Så ringer det ind.

Vi skal have musik. Og jeg kan ikke synge.

1. Jeg lagde mærke til ...

Du skal tænke over, hvad du lagde særligt mærke til i teksten. Det kan være noget, der undrer dig eller noget, du genkender hos dig selv.

- Fortæl en makker om et sted i teksten, du lagde særligt mærke til.
„Jeg lagde særligt mærke til ... fordi ...“

2. To pigeportrætter

Du møder Miamaria og Mariam i teksten *Blande hår*, og der danner sig et billede af ligheder og forskelligheder mellem de to piger.

Du kan bruge **Volapyk** 29 til at notere indre og ydre ligheder og forskelle. **FLEX**

- Find ligheder og forskelle på Miamaria og Mariam.
 - Skriv, hvilke ydre og indre kendetegn, de to piger har.
 - Skriv, hvilke kendetegn, der er fælles for de to piger.

Person-karakteristik

Udseende

Alder

Relationer

Kompetencer

Væremåde – styrker/
svagheder

Udfordringer

Ønsker

Sted/landskab perso-
nen er forbundet til

Ting, der har betydning
for personen

Udvikling

FLEX

På linjerne

At læse på linjerne betyder, at man læser og forstår det, der står på linjerne præcis, som det står.

FLEX

3. Mellem linjerne

I fortællingen *Blande hår* står det meste **på linjerne**, men nogle gange betyder det, der står, noget andet. Det står altså ikke direkte, men er noget, man tænker sig til. Det kalder man at fortolke indholdet eller at læse **mellem linjerne**.

Mellem linjerne

At læse mellem linjerne betyder, at man digter med og forstår noget, der ikke står direkte på linjerne. Man digter med på fortællingen og skaber sammenhæng i det, man læser. Det kalder man også at fortolke teksten.

Når du har fortolket indholdet – læst mellem linjerne – skal du skrive din egen holdning og mening om indholdet. Det kalder man at læse **bag linjerne**. Du kan bruge **Volapyk** 30 til dine refleksioner. **FLEX**

Bag linjerne

At læse bag linjerne betyder, at man vurderer det, man læser. Man tager stilling og overvejer, hvad man selv mener om det, der sker i fortællingen.

I arbejdet med at læse på, mellem og bag linjerne er det en fordel at være i dialog med andre. Det giver flere vinkler på teksten og ideer til, hvordan den kan fortolkes. I skal nu læse teksten igen.

- Tal om eksemplerne på **Volapyk** 30.
- Læs fortællingen igen, og reflekter med en makker over, hvad der står på, mellem og bag linjerne.
- Præsenter jeres fortolkninger for andre.

4. Læseteater

I kan bruge jeres fortolkning til at lave et læseteater. I skal vælge et afsnit, I synes er særligt interessant og fordele rollerne.

- Vælg et afsnit i teksten.
- Fordel rollerne.
 - en person, der læser, hvad Miamaria siger.
 - en person, der læser, hvad Mariam siger.
 - en person, der siger, hvad Miamaria tænker.
- Øv jer.
- Fremfør det for resten af klassen.
- Diskuter oplevelsen.

5. Miamaria spejler sig

I novellen *Blande hår* reflekterer hovedpersonen Miamaria over sig selv og spejler sig i veninden Mariam. I skal tale om, hvordan Miamaria opfatter sig selv ved at spejle sig i Mariam.

- Tal om, hvordan Miamaria opfatter sig selv.
- Tænk over, om Miamaria ændrer sit syn på sig selv ved at spejle sig i Mariam.
- Argumenter for din mening, ved at give eksempler i teksten.

FILM

Sådan er søskende – Lige midt imellem

Instruktør: Laila Hodell

Fotograf: Casper Høyberg

Dokumentar, 18 min., Danmark 2011

En dokumentarfilm er en skildring af virkeligheden. Indholdet er ikke digtet på samme måde, som det er i fiktionsfilm. Dokumentarfilm har som mål at formidle virkeligheden så sandfærdigt som muligt, men det kan være svært at holde sig neutral, når man skildrer virkeligheden. Der vil altid være en instruktør, der både vælger ud, hvad der skal vises i filmen og vælger rækkefølgen af indholdet. Ikke alt kan komme med, så en dokumentarfilm vil altid være et udsnit af virkeligheden.

I dokumentarfilmen *Sådan er søskende – Lige midt imellem* skal du møde Nikolaj, som er en bror midt imellem. Han har nemlig både en storebror, Oliver, og en lillebror, Tobias. Du skal se filmen flere gange, men første gang skal du bare nyde. Så kan du bagefter samle dine indtryk af, hvad du ser.

- Se filmen *Sådan er søskende – Lige midt imellem*.

1. Størst indtryk

Nu skal I tale sammen om, hvad i filmen der har gjort størst indtryk. Fra jeres egen virkelighed kan I måske genkende nogle af situationerne i filmen.

- Tal om, hvad der har gjort størst indtryk på jer.
- Giv eksempler på situationer, I kender fra jeres egen virkelighed.

Gem jeres eksempler, du skal bruge dem senere.

Scene

En scene er et mindre handlingsforløb, der udspiller sig i samme tid og rum.

2. Hvem, hvor, hvad

Du skal arbejde med rækkefølgen af filmens indhold og se filmen igennem igen sammen med en makker. I skal lave et registreringsark, hvor I noterer de forskellige **scener** i filmen. I skal også notere tid, personer, sted og handling. I skal skrive stikord eller korte sætninger.

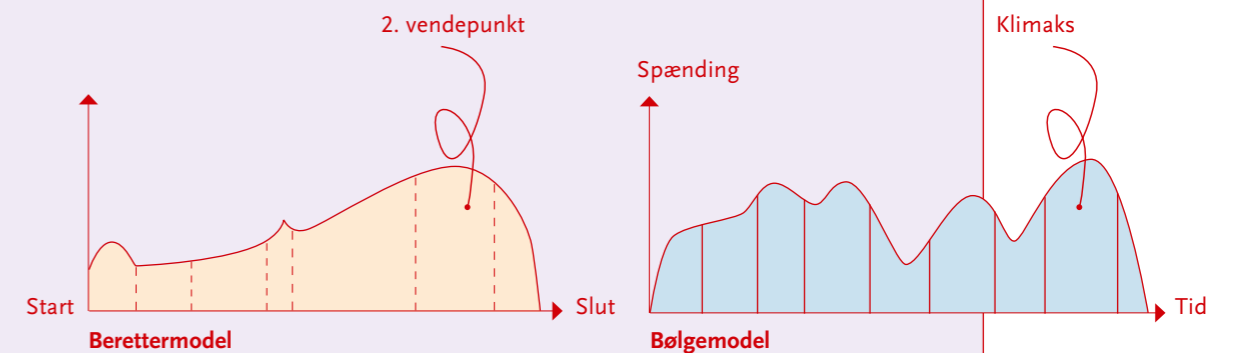
- Lav et registreringsark, hvor I noterer de forskellige scener i *Sådan er søskende – lige midt imellem*.
- Noter tid, personer, sted og handling i hver scene.

I kan bruge **Volapyk** 31 til at notere i. **FLEX**
Gem jeres registreringsark. I skal bruge det senere.

3. I bølgebevægelse

I kan måske huske berettermodellen, som har en indbygget spændingskurve med klimaks ved 2. vendepunkt. Den er model for mange fiktions- og dokumentarfilm, men nogle dokumentarfilm er bygget op efter en model, der kaldes **bølgemodellen**.

Bølgemodellen adskiller sig fra berettermodellen ved ikke at have et egentligt klimaks. Handlingen bevæger sig fremad på en mere udramatisk måde i en bølgebevægelse, hvor små episoder følger efter hinanden og bindes sammen af overgange eller bare klippes sammen. Derfor hedder modellen bølgemodellen.

Modellen nedtoner spændingen og kan få dokumentarfilmen til at virke mere realistisk og troværdig. Bølgemodellen kan være et virkemiddel i dokumentarfilmgenren.

I skal nu sammenligne filmens komposition med bølgemodellen.

- Undersøg ud fra jeres registrering i **Volapyk** 31 fra opgave 2, om filmen følger bølgemodellen helt, eller om I finder afvigelser.
- Tal sammen om effekten af bølgemodellen.

Bølgemodel

Bølgemodellen har som berettermodellen et point of no return, men den bygger ikke spændingen op til et stort klimaks. I stedet svinger spændingen kun lidt op og ned. Den kompositionsform giver et mere realistisk og troværdigt udtryk for virkeligheden.

FLEX

4. De tre brødre

Nikolaj er den person, som dokumentarfilmen portrætter. I filmen ser man også Nikolajs familie og andre, der er knyttet til ham.

Du skal se filmen igen. Denne gang skal du holde fokus på én af de tre brødre og lægge mærke til, hvad der bliver fortalt om dem. Du skal samle informationer til en karakteristik af en af de tre brødre.

Personkarakteristik

Udseende

Alder

Relationer

Kompetencer

Væremåde – styrker/
svagheder

Udfordringer

Ønsker

Sted/landskab personen er forbundet til

Ting, der har betydning for personen

Udvikling

FLEX

- Vælg, hvilken bror du vil følge. Se filmen, og læg mærke til, hvordan personen bliver beskrevet i forhold til fx udseende, relationer, kompetencer og væremåde. Brug **Volapyk** 32. **FLEX**
- Lav en personkarakteristik af personen.
- Præsenter karakteristikken for hinanden i klassen.

5. Nikolaj spejler sig

I filmen reflekterer Nikolaj over sig selv og sine brødre. Han spejler sig i dem altså sammenligner sig med dem.

- Tænk over, om Nikolaj i løbet af filmen ændrer sit syn på sin relation til brødrene. Argumenter for din mening ved at finde eksempler i filmen.

6. Vurdér filmen

Du skal arbejde med, hvad du mener instruktøren vil vise med sin film, og hvad den siger dig. Du skal vurdere filmen, ud fra om den er vellykket, og om den rører dig. Se på dine noter fra opgave 1, og tænk over, om oplevelsen af filmen har ændret sig, efter du har arbejdet med den.

- Diskuter, om filmen er vellykket.
- Tal om, på hvilken måde filmen rører dig, og giv eksempler.

Marie og P.S. Krøyer,
Dobbeltportræt af Marie
og P.S. Krøyer, 1890.
Skagens Museum. Olie
på lærred, 15 x 12 cm.

Maleri

Dobbeltportræt

Dette maleri er malet af ægteparret Marie og P.S. Krøyer. P.S. Krøyer er den maler, der blev mest kendt af de to, men Marie Krøyer blev senere en meget rost maler.

1. Dobbeltportræt

I skal betragte maleriet og tale med en makker om, hvordan I umiddelbart opfatter de to personer.

- Tal om, hvordan I opfatter de to personer.

2. Ægteparret Krøyer

Maleriet er altså malet af ægteparret Marie og P.S. Krøyer. Dobbeltportrættet er særligt, fordi ægteparret portrætterede hinanden på maleriet. Han malede hende, og hun malede ham.

- Kig på maleriet igen, og tal om, hvad de hver især har lagt vægt på ved hinanden.

3. Forestil dig forholdet

Man kan læse sig til, at maleriet forestiller ægteparret Krøyer, men man kan undersøge maleriet ved at forestille sig forholdet mellem dem og situationen, hvor de aftaler at portrættere hinanden. Så fortolker man maleriet og bestemmer dets tema.

- Tal om, hvordan I forestiller jer situationen, hvor de aftaler at portrættere hinanden.
- Formuler et tema for maleriet.

4. Portrætter et familiemedlem

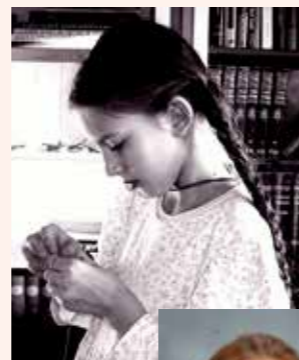
Du skal nu fotografere et nært familiemedlem. Du skal beslutte, hvor fotoet skal tages, og hvad der skal med udover personen selv. Når du tager fotoet, skal du tænke over, hvilken vinkel du tager det fra, altså om det er frøperspektiv, normalperspektiv eller fugleperspektiv. Portrættet skal vise, hvordan du gerne vil fremstille personen.

Når du har taget flere fotos af din person og valgt det rette, kan du billedredigere det og bruge effekter, som udtrykker, hvordan du oplever personen fx lys og farve.

- Fotografer et familiemedlem.
- Rediger portrættet, så du fremstiller personen, som du ønsker. Se, hvordan du kan gøre det. **FLEX**

Her kan du få inspiration til din billedredigering.

Digt

Digte skal høres, læses, ses, nydes, analyseres og fortolkes.

Du skal arbejde med 4 digte, og arbejde med, hvad der står **mellem linjerne**, ved at læse digtene flere gange og tale med andre om indholdet.

Mette Hegnhøj er digteren. Du skal lægge mærke til, hvor få ord hun har brugt i digtene, og så skal du lægge mærke til, at de er skrevet på en gammeldags skrivemaskine.

Nu er du klar til at opleve det første digt, og du skal læse det flere gange.

Mellem linjerne

At læse mellem linjerne betyder, at man digter med og forstår noget, der ikke står direkte på linjerne. Man digter med på fortællingen og skaber sammenhæng i det, man læser. Det kalder man også at fortolke teksten.

FLEX

m
mellem
linjerne

Når jeg bliver 12 bliver alting bedre

Jeg er ude af mig selv.
Det er fordi, jeg er 11.
Når jeg bliver 12, bliver alting bedre.
Siger mor.
Selvfølgelig.
Jeg bryder mig ikke om primtal.

1. Ude af mig selv

Jeg-personen er ude af sig selv. Der står, at det bare er, fordi jeg ´et er 11. Det er vel ikke en årsag i sig selv, eller ...? I skal sammen prøve at digte alt det, der ikke står her.

- Tal om, hvad det betyder at være „Ude af sig selv“.
- Læs digtet igen, og tal om, hvad der er med alderen 11 og 12.
- Forestil dig, hvad der kan have fået jeg ´et til at være ude af sig selv.
- Lav sammen med en makker et plot over den fortælling, der kunne gemme sig mellem linjerne i dette digt.
- Skriv fortællingen, og læs den op for en ny makker.

plot

J5g 5r ikk5 mig s5lv

J5g har mist5t mit 5.
D5t faldt af.
Virksomlig upraktisk.

5115r. D5t var mor, d5r h5v d5t af.
5LLA.
Skr5g mor.
Kom væk fra d5t apparat.
Ud i liv5t.
Så flå5d5 hun d5t af.
Ud5n vid5r5.

Ud i liv5t,
5115rs tak.

Dagbog

I en dagbog skal du så vidt muligt være ærlig og skrive om dine følelser, tanker og reaktioner. En dagbog er fortalt af en jeg-fortæller og er oftest skrevet i datid. En dagbog er privat.

1. Dagbog

Forestil dig, at du er Slla, der betror sig til sin **dagbog** og fortæller, hvad der er sket. For at kunne skrive den dagbogsside, er du nødt til at læse digtet flere gange og prøve at sætte dig ind i, hvem Slla er, og hvad hun tænker og føler.

- Tal om, hvem fortælleren er.
- Skriv en dagbogsside om, hvad der er sket den dag.

2. D5t faldt af

Nu skal du skrive en lille tekst på 4 linjer og herefter vælge, hvilket bogstav du vil udskifte med et tal.

- Skriv en tekst på 4 linjer.
- Vælg og udskift et bogstav med et tal.
- Eksperimenter med, hvor mange bogstaver du kan udskifte, før teksten bliver uforståelig.
- Lad en makker læse din tekst op.

d
dagbog

Marts 2014
Kære dagbog
I dag da jeg ...

Maleri

Portrætter

1. To portrætter

Her ser du to portrætter. Det første er malet af Vilhelm Eckersberg i 1814. Portrættet forestiller billedhuggeren Bertel Thorvaldsen. Det andet portræt er et selvportræt af Michael Kvium. Han har altså malet sig selv i 2001. Portrættet er særlig interessant, fordi det er en spejling af Eckersbergs portræt.

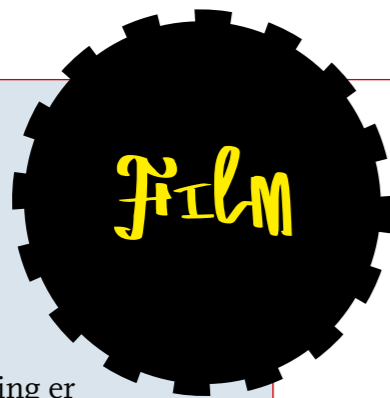
I skal gå på jagt i de to portrætter og især lægge mærke til forskellene.

Christoffer Vilhelm Eckersberg. *Portræt af Thorvaldsen*, 1814. Ny Carlsberg Glyptotek. Olie på lærred, 91 x 74 cm.

Michael Kvium, *Selvportræt som Eckersbergs Thorvaldsen*, 2001. Frederiksborg Slot. Litografi, 68 x 54 cm.

- Tal om forskellene på de to portrætter.
- Skriv hver især 3 ting, der undrer jer ved Kviums portræt.
- Diskuter jeres underspørgsmål i klassen, og forsøg at komme med forklaringer på jeres spørgsmål.
- Tal om, hvad Kvium mon vil fortælle om sig selv gennem selvportrættet.

Digital storytelling er en kort digital fortælling, hvor mennesker udtrykker dét, de har på hjerte i en personlig fortælling gennem billeder, **voiceover**, musik, lydeffekter og tekst.

Indholdet i fortællingen skal afspejle tanker eller begivenheder, der har betydning for fortælleren.

Digital storytelling er en måde at skabe, fortælle og dele sine historier med andre via internettet.

Du skal se den digitale storytelling *Graffiti* som er produceret af Kristoffer.

Graffiti

*Producent: Kristoffer Nommesen
Udarbejdet i samarbejde med Digital Storylab,
Humblebæk Bibliotek og UngFredensborg
Digital fortælling, 2:52 min., Danmark 2011*

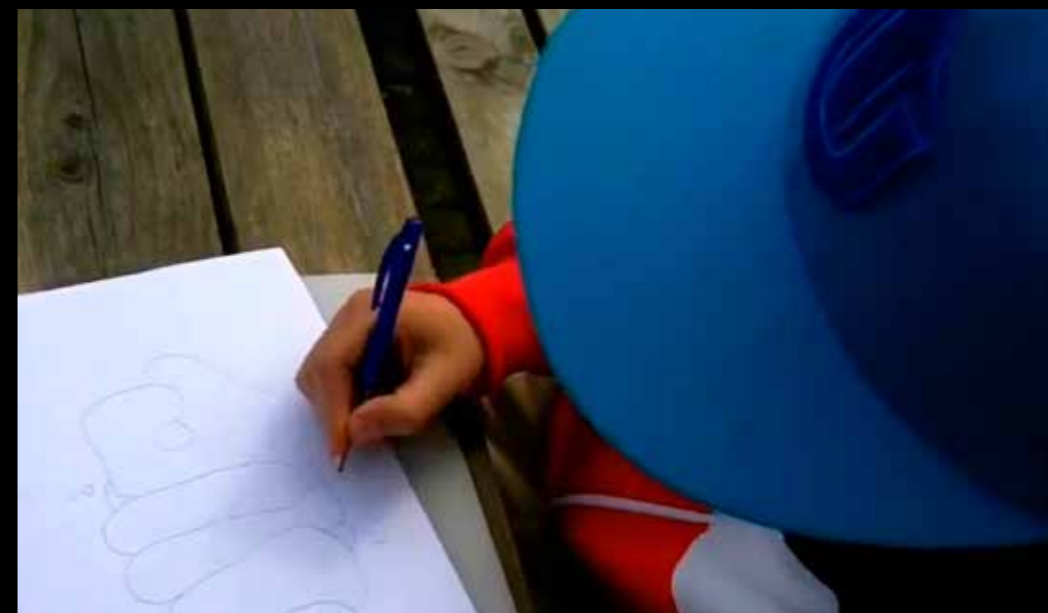
Se Kristoffers film *Graffiti*.

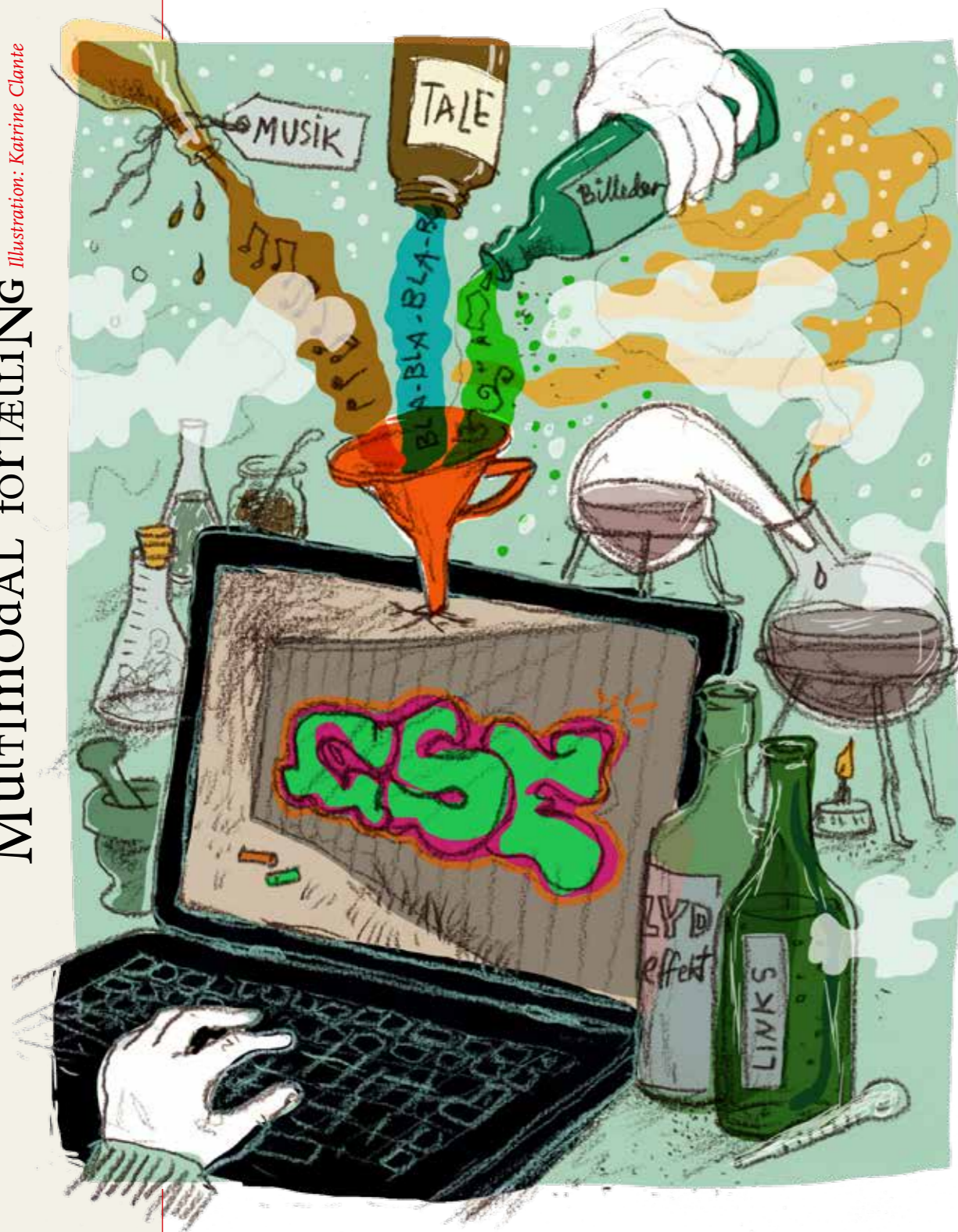
1. Luk lige øjnene

- Luk lige øjnene i 1 min., og reflekter over fortællingen. Hurtigskriv dine tanker.
- Skriv, hvad du særligt lagde mærke til i fortællingen.
- Skriv, hvad historien er i fortællingen.
- Tal om, hvad I mener er årsagen til, at personen vælger at fortælle netop denne historie.

Voiceover

Voiceover er et filmudtryk. Det bruges bl.a. til at kommentere og forklare handlingen i en film. Voiceover overdøver den naturlige lyd i filmen.

1. Multimodal fortælling

I *Graffiti* indgår billeder, voiceover, musik, lyde og tekst.

Modaliteter er forskellige måder at udtrykke sig på. Når en tekst består af flere modaliteter, så kaldes den multimodal.

I *Graffiti* indgår billeder, voiceover, musik, lyde og tekst – man siger, at filmen anvender forskellige **modaliteter**.

Det er vigtigt at være opmærksom på, hvilke modaliteter der indgår i fortællingen, og hvad de hver især skaber af betydning i helheden, og hvordan de spiller sammen.

Der er grundlæggende 3 forskellige måder, som modaliteter spiller sammen på:

- De fortæller hver især den samme historie.
- De fortæller noget forskelligt om den samme historie.
- De fortæller noget forskelligt og giver det indtryk, at der nok er flere historier i spil samtidigt. Det kan få os til at undres.

Modalitet

Modaliteter er forskellige måder at udtrykke sig på. Det kan være med billeder, musik, lyde og tekst. Når en tekst består af flere udtryksmåder – altså flere modaliteter, så kaldes den multimodal.

FLEX

I skal se filmen *Graffiti* igen og lægge mærke til om billeder, voiceover, musik, lyde og tekst fortæller det samme eller noget forskelligt. **FLEX**

- Tal om, og find eksempler på, hvordan billeder, voiceover, musik, lyde og tekst spiller sammen på forskellige måder.
- Tal om, hvad der fungerer godt, og hvilke ændringer I ville foreslå.
- Diskuter, hvordan musikken fungerer i fortællingen, og hvordan en anden type musik ville ændre oplevelsen.

Din egen digitale fortælling

Nu er det tid til, at du skal lave en digital fortælling. Du skal skabe, fortælle og dele, hvad du har på hjerte. Det kan være tanker, der optager dig netop nu, en episode, der har forandret dig eller en begivenhed, der har haft betydning for dit liv.

Din digitale fortælling skal indeholde billeder, voiceover, musik og tekst.

Du kan lade dig inspirere her. **FLEX**

Du kan også lade dig inspirere af dine tanker og refleksioner gennem kapitlet.

Illustration: Winnie Meisler

1. Find historien i dig

Det kan være, at du allerede har fået ideen til, hvad historien skal være i din digitale fortælling. Så skal du skrive, hvorfor du har valgt netop den historie, og gå direkte videre til opgave 2.

Hvis du ikke har ideen endnu, skal du i gang med at brainstorme på, hvad historien kunne være. Du skal skrive alle ideer ned og først sortere i dem bagefter.

- Brainstorm, og skriv alle ideer ned.
- Kig på dine forslag, og udvælg, hvilken historie du vil fortælle.
- Skriv, hvorfor du vil fortælle netop denne historie.

2. Din fortælling

Nu skal du skrive din fortælling. Du skal skrive den, som du ville fortælle den til en ven.

Når du har skrevet din fortælling og fortalt den for en makker, kan din makker måske foreslå forbedringer.

- Skriv din fortælling.
- Øv dig i at fortælle, så man ikke kan høre, at du læser op.
- Fortæl den for en makker, og få respons.
- Ret fortællingen efter responsen.

3. Storyboard

Der skal bruges billeder, lyd og tekst for at skabe en digital fortælling. Derfor skal du dele din tekst op, så hver del kan sættes sammen med billeder og lyd.

- Del din fortælling op i mindre dele.

På dit storyboard skal du vælge, hvordan din mundtlige fortælling og billeder skal hænge sammen. Skriv det, du vil sige ved hvert billede.

Du skal også tænke over, hvilken musik og hvilke lyde, der skal med.

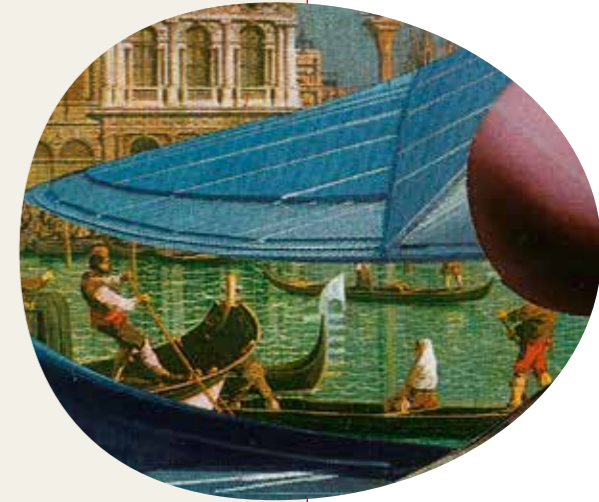
Husk, at dét, du har på hjerte, skal være tydeligt for den, der oplever din fortælling.

Tænk over, hvordan modaliteterne spiller sammen. Skal de:

- fortælle den samme historie
- fortælle hver deres vinkel på den samme historie
- fortælle noget forskelligt og give det indtryk, at der nok er flere historier i spil samtidig.

Du kan bruge 34 til dit storyboard.

- Skitser handlingen i billeder til din digitale fortælling.
- Skriv, hvad du vil fortælle til hvert billede.
- Tænk over, hvilken musik og hvilke lyde, der skal med, og hvilken stemning musikken og lydene skal udtrykke.

4. Producer din digitale fortælling

Så er det tid til at sammensætte og producere din fortælling.

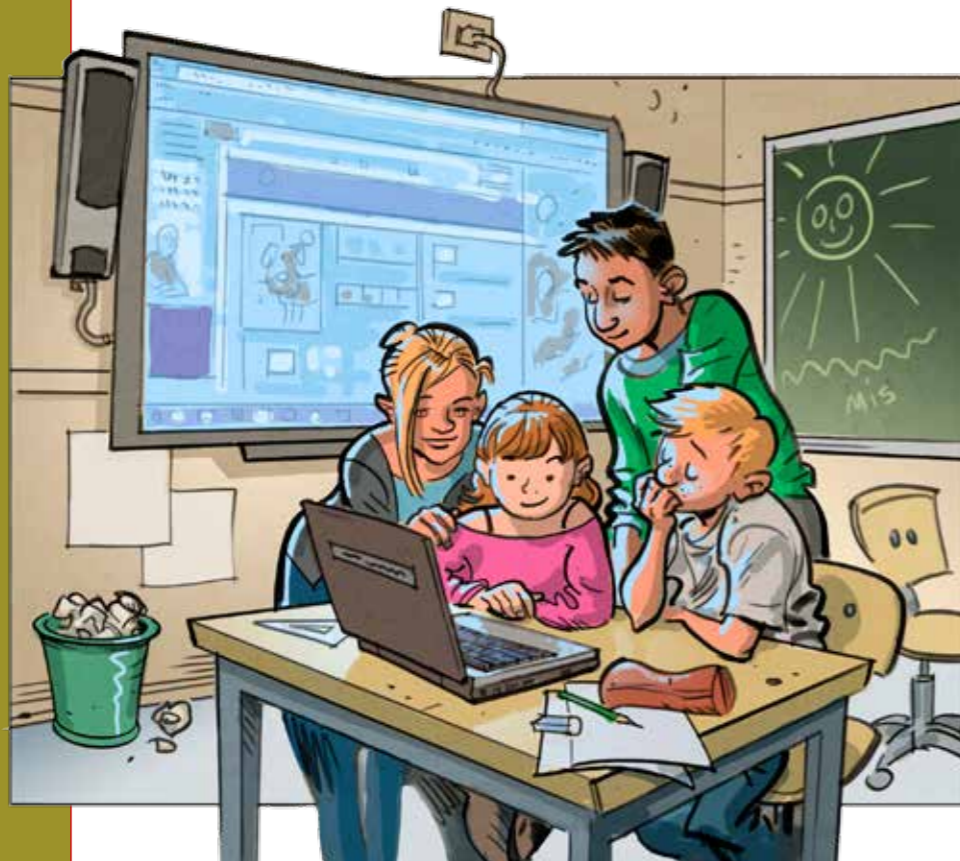
- Producer din fortælling.

Her er forslag til, hvordan du producerer din digitale fortælling. **FLEX**

5. Del din digitale fortælling

Når din digitale fortælling er helt færdig, skal du dele den med andre.

- Aftal med din lærer, hvem der skal se din fortælling.
- Send fortællingen til dem, du skal dele den med.

Evaluering

Undersøg, om du har opnået målene for kapitlet ved at

1. udvælge en tekst, der gjorde indtryk på dig i kapitlet og udveksle oplevelsen med en makker
2. præsentere en analyse af en af kapitlets tekster efter eget valg
3. samle de centrale temaer på en liste
4. formulere, hvad der var det centrale tema i din egen digitale fortælling

5. formidle eller uploade i noteform eller i produktioner, hvad du har lært i kapitlet.

Du kan bruge arbejdsark til din evaluering. **FLEX**